

АГРАРЕН УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ЦЕНТЪР ЗА НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ, ТРАНСФЕР НА ТЕХНОЛОГИИ И ЗАЩИТА
НА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ

Пловдив 4000; бул. Менделеев № 12; e-mail: nic_au_plovdiv@abv.bg

Тел. +359/32/654420; 654427, www.au-plovdiv.bg

AGRICULTURAL UNIVERSITY - PLOVDIV

Bulgaria, 4000 Plovdiv, 12 Mendleev Str., e-mail: nic_au_plovdiv@abv.bg

Тел. +359/32/654420; 654427, www.au-plovdiv.bg

Информационен лист

за научните проекти, финансирани целево от държавния бюджет

1. Тема на проекта

„АДАПТИРАНЕ НА ПОДАВАЩ РАБОТЕН ОРГАН ПРИ ПРИБИРАНЕ НА НАХУТ И СОЯ”.

2. Научен колектив:

Научен ръководител: проф. д-р инж. Стоян Ишпеков.

Оперативен ръководител: ас. д-р инж. Найден Найденов.

Членове: доц. д-р Станислав Стаматов, гл. ас. д-р София Петрова.

Консултант: .....

3. Цел и задачи на проекта

Целта е адаптиране на работния орган за сусам при прибиране на нахут и соя и определяне на неговите качествени показатели.

За да се осъществи целта трябва да се решат следните задачи:

1. Определяне на енергията за откъсване на бобовете на нахута от стъблената част;
2. Експериментално определяне на показателите на работния орган при прибиране на нахут;
3. Експериментално определяне на показателите на работния орган при прибиране на соя;
4. Адаптиране на работния орган за прибиране на нахут и соя.
5. Сравнително изследване между работния орган и конвенционалната техника за прибиране на нахут и соя.

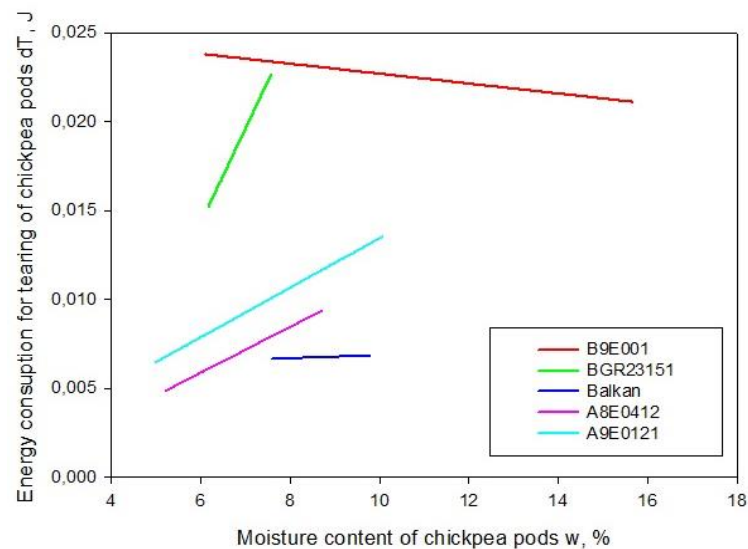
4. Основни резултати

Резултати за първа година от проекта.

Измерване на енергията за откъсване на бобовете на нахута и определяне влиянието на биологичните фактори.

Консумацията на енергия за откъсване на боба на нахута се определя чрез експериментална уредба, която е съставена от пенделов апарат,

приспособления за закрепване на стъблото и електронна система за събиране на данни. Изследва се характерът на изменението на енергията за динамично откъсване на единичен боб в зависимост от неговата влажност. Измерването се извършва при четири нива на изменение на влажността.

Енергията за откъсване на единичен боб dT , J в зависимост от неговата влажност – w , %.

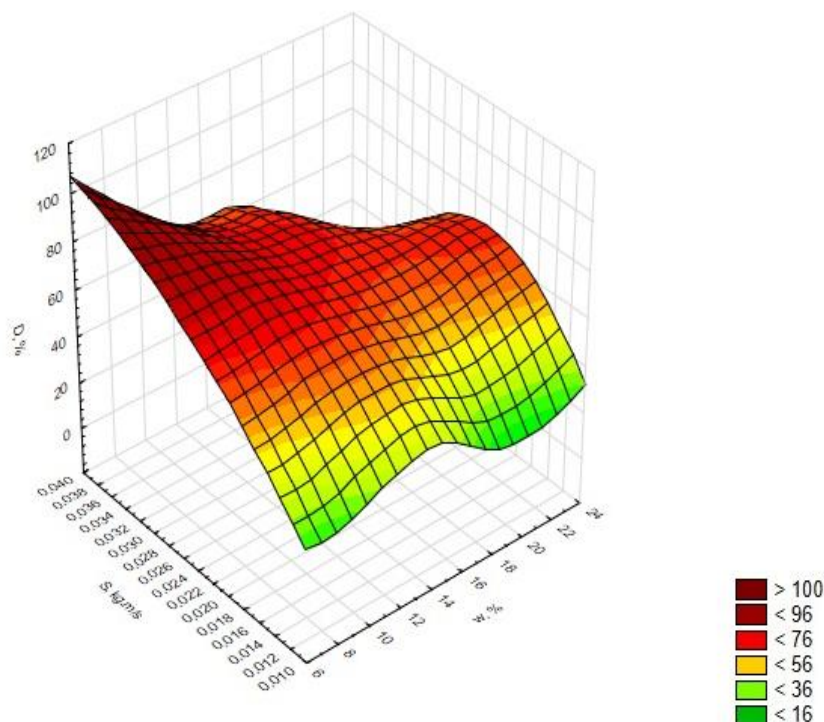
От графиката се вижда, че при по – голямата част от изследваните образци енергията за откъсване на бобовите намалява с понижаване на влажността. При някои тя се изменя по – динамично, а при други по – плавно. Отличава се генотип B9E001, при който енергията за откъсване е най – голяма и е $dT = 0,024 J$ при $w = 6 \%$. Характерно за него е плавното повишение на енергията в диапазона на понижаване на влажността от 16% до 6% . В този диапазон тя се изменя от $0,021 J$ до $0,024 J$, което е разлика от $12,5 \%$. Високите стойности на енергията за откъсване в широкия диапазон на изменение на споменатата влажност предопределя неговата устойчивост на механични въздействия и възможността за удължаване на сроковете за механизизирано прибиране.

В рамките на изследването най – слаба връзка между бобовите и стъблото се наблюдава при генотип A8E0412. При него енергията за откъсване на бобовите е $dT = 0,005 J$ или $4,8$ пъти по – ниска в сравнение с B9E001.

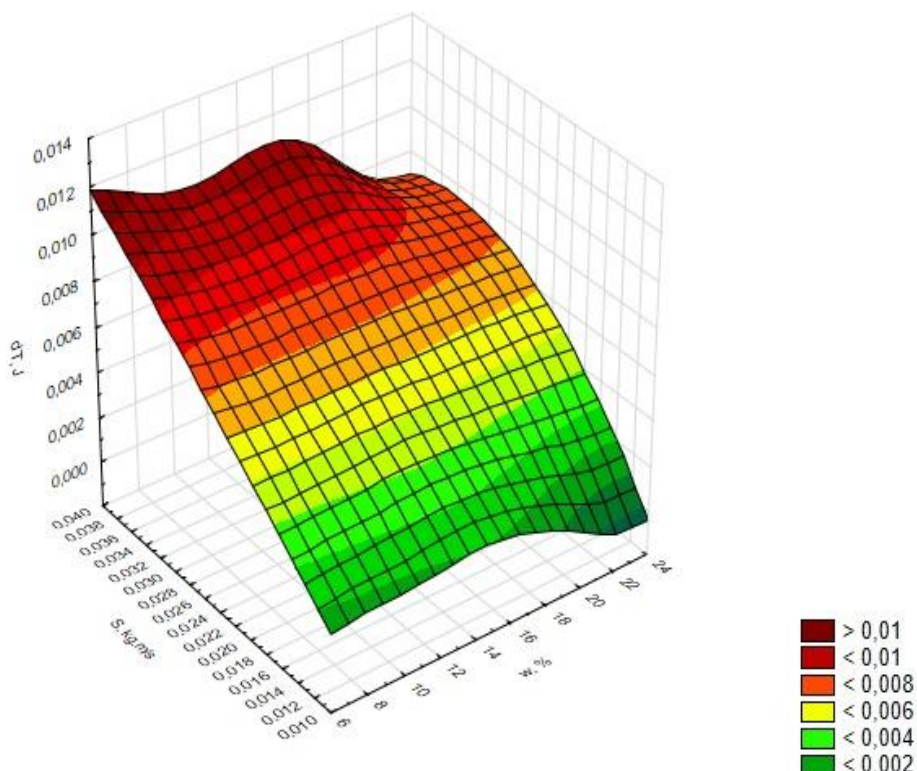
Изследване на податливостта на бобовите на соята към механични въздействия и определяне влиянието на биологичните фактори.

При висока влажност бобовите имат сравнително добра устойчивост към разпукване въпреки високите стойности на ударния импулс. С понижаване на влажността устойчивостта намалява и процента на разпуканите бобове плавно се увеличава. В диапазона от влажност от 12% до 16% разпукването е около 60% при максимални стойности на удара. С понижаване на влажността под 12%

устойчивостта на бобовете намалява, плодолистите стават по крехки и $w < 8 \%$ разпукването е $D=100 \%$ при стойности на ударния импулс $S > 0,036 \text{ kg.m/s}$.

Графика за разпукването на бобовете на соята, в зависимост от влажността w , % и ударния импулс S , kg.m/s .

Енергия за разпукване за на бобовете на соята, в зависимост от влажността w , % и ударния импулс S , kg.m/s .

Енергията за разпукването на бобовете ΔT , J нараства с понижаване на влажността w , % и увеличаване на ударния импулс S , kg.m/s . Високите стойности на енергията свидетелстват за добра устойчивост на бобовете към

механични въздействия. Това се наблюдава при $w=12\div 16$ %. При по – ниска влажност енергията намалява, следователно бобовете са по – податливи на разпукване. Затова може да се направи извода, че с оглед минимизиране на загубите от разпиляване, най – подходящата влажност за прибиране на соята се намира в интервала от 12 – 16 %. В този интервал бобовете на изследваните сортови линии соя са най – устойчиви на механични въздействия.

5. Публикации за отчетния период свързани с работата по проекта/отпечатани или под печат/, с библиографско описание на статиите*.

*след библиографското описание на статиите се посочва, кои от тях са реферирани в Scopus и/или WEB of Science.